

Strategiczne wyzwania dla Polski w budowaniu suwerenności technologicznej

WPROWADZENIE

29 lutego 2024 r. przyjęto rozporządzenie ustanawiające Platformę na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (ang. *Strategic Technologies for Europe Platform*, dalej: [Rozporządzenie STEP](#)). **Celem inicjatywy jest niwelowanie strategicznych zależności technologicznych od państw pozaeuropejskich.** W Rozporządzeniu przyjęto działania mające na celu budowanie odporności na zaburzenia łańcuchów dostaw. Jak pokazały ostatnie lata, okazują się one wyzwaniem dla europejskich gospodarek, podobnie zresztą jak agresywna polityka handlowa. 27 lutego 2025 r. [Ministerstwo Rozwoju i Technologii](#) poinformowało, że będzie pełnić rolę punktu kontaktowego w sprawie wdrażania Rozporządzenia STEP w Polsce.

Jako **kluczowe obszary technologiczne**, w których UE chce osiągnąć niezależność zostały wyszczególnione: (1) technologie cyfrowe, (2) czyste i zasobooszczędne technologie, (3) biotechnologie włącznie z produktami leczniczymi. O krytyczności/strategicznosci technologii decyduje spełnienie przynajmniej jednego z kryteriów:

- a) wniesienie ważnej innowacji lub przełomu z punktu widzenia gospodarki,
- b) niwelowanie strategicznych zależności UE.

Na mocy Rozporządzenia STEP wprowadzono tzw. **pieczęć suwerenności**, czyli znaku istotności, dzięki któremu projekty, które przyczyniają się do wzmacniania suwerenności technologicznej państw UE, będą traktowane priorytetowo. Będzie się to wiązać m.in. z ułatwionym finansowaniem lub możliwością pozyskania dodatkowych środków. Pieczęć mogą otrzymać wnioski składane w pięciu różnych konkursach: Digital Europe Programme, European Defence Fund, EU4Health, Horizon Europe i Innovation Fund.

ANALIZA

Rok po wejściu rozporządzenia w życie, warto przyjrzeć się temu, jak wyglądają statystyki związane z projektami posiadającymi pieczęć suwerenności. Według danych na [Platformie STEP](#), pieczęć suwerenności przyznano w 142 wnioskach, których łączny budżet wynosi 10 950 791 575,53 EUR. W podziale na strategiczne obszary technologiczne wygląda to następująco:

- Biotechnologie włącznie z produktami leczniczymi - 130 390 001,61 EUR (7 projektów).
- Czyste i zasobooszczędne technologie - 10 781 514 253,44 EUR (128 projektów).
- Technologie cyfrowe - 38 887 320,48 EUR (7 projektów).

Warto zauważyć, że na liście wniosków nie ma ani jednego składanego w ramach Europejskiego Funduszu Obronnego. Grupując środki według państw członkowskich widać, że liderem jest Hiszpania. Podmioty z tego kraju mają otrzymać łącznie ponad 2 miliardy EUR, co stanowi 20,1% sumy wszystkich projektów z pieczęcią suwerenności. Uwagę zwraca wyjątkowo niski udział Polski – tylko 0,2% ogólnej sumy środków.

Tabela 1. Budżety projektów w podziale na państwo

Państwo	Budżet w mln EUR	% całości
Hiszpania	1 187,55 EUR	20,9%
Francja	1 093,63 EUR	10,8%
Niemcy	1 010,94 EUR	10,0%
Grecja	783,14 EUR	9,2%
Belgia	729,31 EUR	7,2%
Dania	634,50 EUR	6,7%
Norwegia	580,60 EUR	5,8%
Szwecja	523,22 EUR	5,3%
Holandia	416,13 EUR	4,8%
Włochy	351,14 EUR	3,8%
Portugalia	268,71 EUR	3,2%
Finlandia	188,54 EUR	2,5%
Chorwacja	174,92 EUR	1,7%
Irlandia	172,17 EUR	1,6%
Łotwa	163,54 EUR	1,6%
Czechy	154,79 EUR	1,5%
Bułgaria	99,00 EUR	1,4%
Austria	48,45 EUR	0,9%
Węgry	25,26 EUR	0,4%
Polska	25,12 EUR	0,2%
Estonia	21,50 EUR	0,2%
Słowacja	12,69 EUR	0,2%
Luksemburg	10 950,79 EUR	0,1%

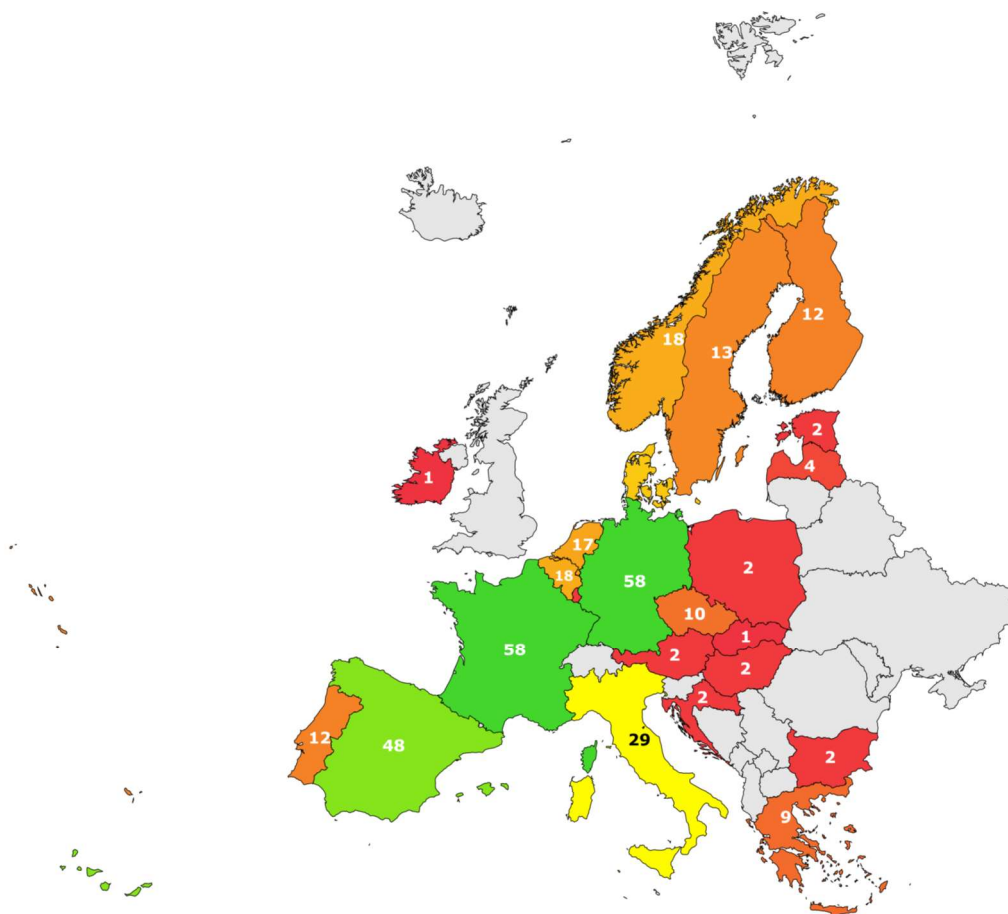
Źródło: <https://strategic-technologies.europa.eu/>

Jedynie [dwa polskie podmioty](#) (jeden jako lider, jeden jako konsorcjant) partycypują w projektach opatrzonych pieczęcią suwerenności (wykres poniżej).

Komentarz

Daje to niecałe 0,6% udziału w ogólnej liczbie podmiotów wyszczególnionych we wnioskach.

Wykres 1. Liczba podmiotów z danego państwa biorąca udział w projektach STEP (jako lider lub konsorcjant).

Obsługiwane przez usługę Bing
© GeoNames, Microsoft, Open Places, OpenStreetMap, TomTom

Źródło: <https://strategic-technologies.europa.eu/>

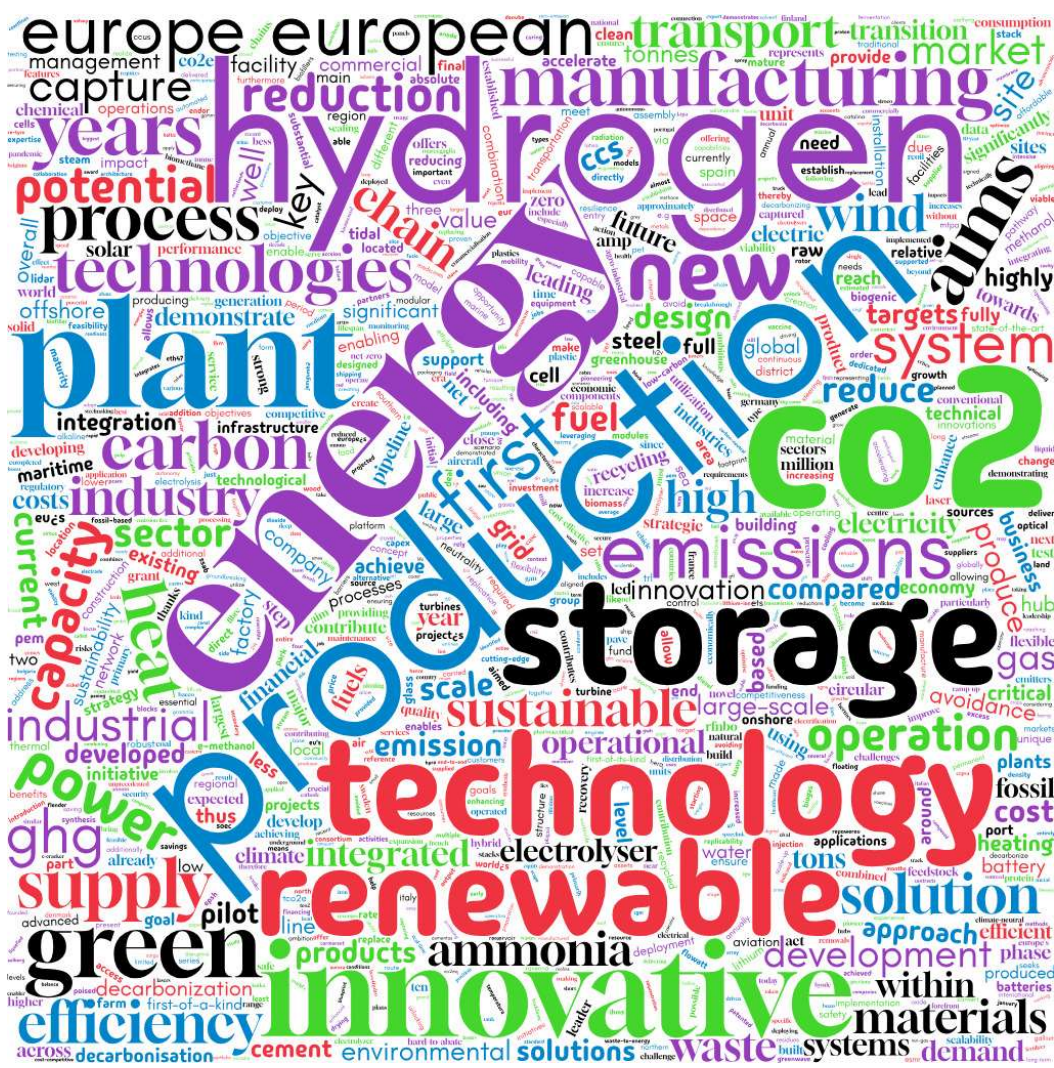
Niski wynik zaangażowania Polski w tę inicjatywę może brać się m.in. z powodu niskiej świadomości na temat istotności i możliwości wsparcia dla rozwiązań promujących suwerenność technologiczną. Innym powodem może być wysoka konkurencja ze strony zagranicznych podmiotów, a także brak doświadczenia w realizowaniu projektów B+R w międzynarodowych konsorcjach. Takie wnioski można sformułować zestawiając ww. dane z partycypowaniem w konkursie

Komentarz

Horyzont Europa, (największy program wsparcia dla projektów B+R). Udział w polskich podmiotów w HE to jedynie 1,8%, a partycypacja w dofinansowaniu to 1,5%.

Jak wskazano wyżej, znaczna większość projektów uznanych za strategiczne z punktu widzenia budowania suwerenności technologicznej, dotyczy obszaru alternatywnych, czystych źródeł energii. Mowa tu przede wszystkim o gospodarce wodorowej, redukowaniu, wychwytywaniu i składowaniu CO₂ oraz odnawialnych źródłach energii. W przypadku technologii cyfrowych uwzględniono projekty z obszaru sztucznej inteligencji i technologii kosmicznych. Biotechnologie dotyczą technologii produkcji leków i szczepionek.

Rysunek 1. Chmura słów stworzona na podstawie abstraktów projektów z pieczęcią suwerenności.

Źródło: <https://strategic-technologies.europa.eu/>

WNIOSKI

- **Istnieje ryzyko, że inicjatywy dążące do budowania suwerenności będą przyczyniać się do wzmacniania procesu „Europy dwóch prędkości”.** Innymi słowy, wysokorozwinięte gospodarki zachodnie będą wzmacniać ze środków europejskich własne podmioty, a reszta państw – szczególnie podwykonawców, będzie marginalizowana.
- **Polska musi zintensyfikować działania na rzecz projektów przyczyniających się do niwelowania zależności technologicznych,** takie jak m.in.: zwiększenie finansowania na prace B+R i popularyzacja instrumentów ich wspierania (jak [ulga B+R](#)), redukowanie biurokracji, wdrażanie mechanizmów współpracy publiczno-prywatnej, a także zwiększania kompetencji kadr – szczególnie zakresu zarządzania projektami B+R. Statystyki wyraźnie pokazują, że państwa Europy Środkowo-Wschodniej posiadają generalnie niższą reprezentację wśród podmiotów opracowujących rozwiązania technologiczne wzmacniające suwerenność technologiczną UE.
- **Należy podejmować działania promocyjne i wspierające pozyskiwanie funduszy europejskich na prace B+R.** [Niska aktywność i rozpoznawalność instytucji i inicjatyw wsparcia](#) na tym polu powoduje, że środki zostaną przyznane podmiotom z innych państw i to inne gospodarki będą się rozwijać kosztem polskiej.
- **Należy opracować i wdrożyć system monitorowania suwerenności technologicznej.** Takie narzędzie pomoże monitorować zależności od zagranicznych dostaw (wraz z uwzględnieniem sytuacji polityczno-ekonomicznej dostawcy) oraz mierzyć rozwój potencjału polskich rozwiązań.

Autor

Krzysztof Sokołowski - magister socjologii na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Analityk z zakresu rozwoju innowacyjności i analiz treści medialnych. Posiada doświadczenie w realizacji ilościowych i jakościowych badań społecznych, szczególnie w obszarze analizy dyskursu. W okresie styczeń–czerwiec 2022 zajmował się analityką związaną z dezinformacją odnośnie do rosyjskiej agresji na Ukrainę w NASK-PIB. W Łukasiewicz – ITECH zaangażowany głównie w prace analityczno-badawcze, a także w organizację pracy zespołu, projektowanie procesów. Autor raportu Kadry Przyszłości 5 lat Doktoratów Wdrożeniowych i współautor raportu Analiza ex post efektywności ulg B+R.